

Lappeenrannan taajamalintulaskennat 2018

Jarkko Rutila

Neljännän kerran ahkerat lintuharrastajat tarpoivat Lappeenrannan taajama-alueita tiukasti lintuja laskien. Jotta vuosien välinen vertailukelpoisuus säilytettiin, laskenta-aika oli tälläkin kertaa loppupalvipainotteinen 12.1.–28.2. Talvilinnuston lajimäärien ja yksilömäärienkin kannalta tämä ajoittuu kaikkein niukimpaan osaan vuotta: vesistöt ovat pääosin jäässä ja alkutalvi on ehtinyt tehdä kalmantuoksuista harvennusta siivekkäiden keskuudessa.

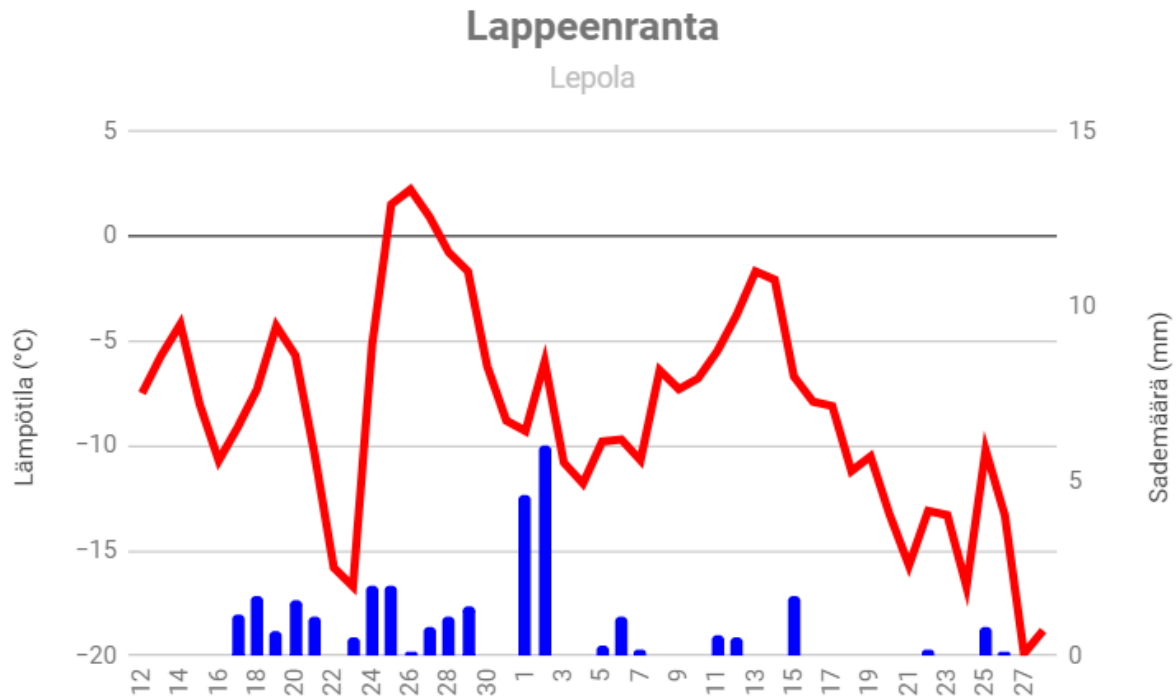
Totuttuun tapaan Lappeenrannan kaupunkialue oli jaettu 53:een laskentalohkoon, joista urhoolliset laskijat saivat omien mieltymystensä mukaan valita sopivia alueita omikseen. Kaikkiaan 14 lintuharrastajaa osallistui laskentatalkoisiin (taulukko 1). Suuri kiitos kaikille laskentoihin osallistuneille!

Taulukko 1. Laskentoihin osallistuneet harrastajat ja heidän laskemiensa lohkojen lukumäärä (osa lohkoista on laskettu useamman laskijan voimin).

Laskija	Laskentalohkojen lukumäärä
Ari Salminen	16
Jari Kiljunen	12
Jarkko Rutila	12
Matti Vanhapelto	9
Klaus Järnström	5
Pertti Narinen	5
Riitta Romo	4
Kari Weijo	2
Pentti Linko	2
Raino Kinnunen	2
Liisa Laitinen	1
Milla Kainlauri	1
Pirjo Vento	1
Juha Juuti	1

Jakson sää

Laskenta-ajan sää oli talvinen (kuva 1). Keskilämpötilat pysyivät lähes koko ajan pakkasen puolella, lukuun ottamatta tammikuun lopun lyhyttä suojajaksoa. Helmikuussa talvi kiristi otettaan ja pakkasen yhdessä purevan tuulen kanssa sai ilman tuntumaan arktiselta, varsinkin kuun viimeisellä neljänneksellä. Sadetta saatiin 23 päivänä, mutta muutamaa pyrypäivää lukuun ottamatta sademäärät jäivät vähäisiksi. Lunta oli maassa kohtalaisesti, 10–20 cm.

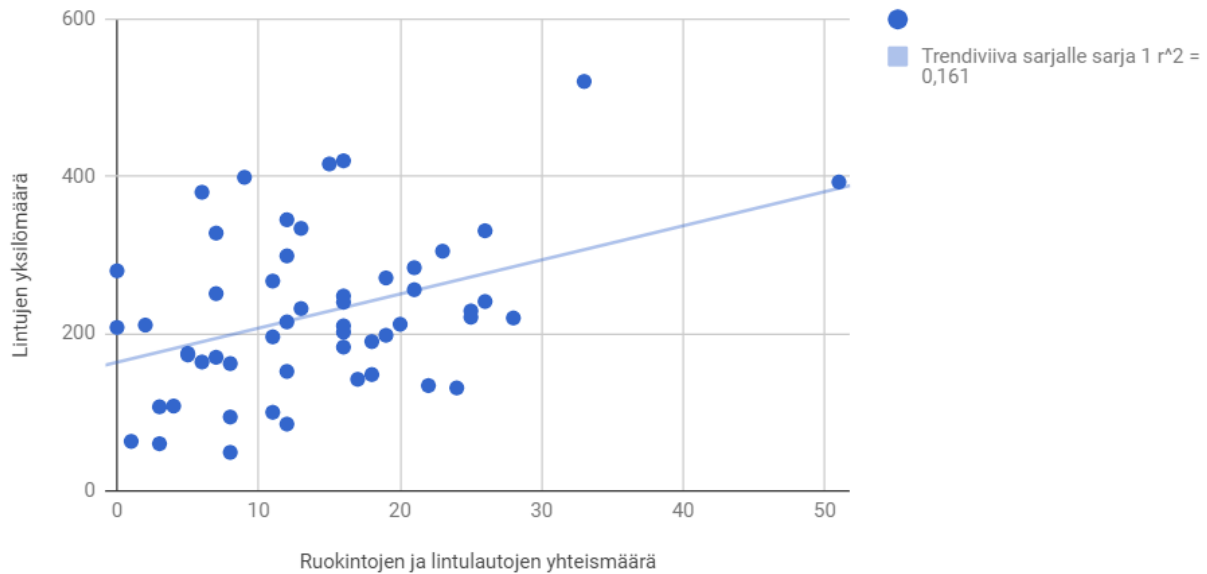
Kuva 1. Lappeenrannan Lepolan säähavaintoaseman säätiedot 12.1.2018–28.2.2018. (Lähde: Ilmatieteen laitos)

Tulosten tarkastelua

Laskennassa ynnättiin lähes 12 000 lintuyksilöä, jotka edustivat 45 eri lajia. Tulos on edellisten vuosien tasoa, jollei laskentojen avausvuotta 2015 oteta huomioon. Tuolloin oli maaginen marjalintutalvi, jolloin pelkästään tilhiä ja räkättirastaita havaittiin yhteensä lähes 7 000 yksilöä. Nytkin pihlajanmarjoja oli melko runsaasti, mutta marjalintujen lukumäärät eivät nousseet kovinkaan suuriksi. Olivatko tilhet hajallaan pitkin Suomea, eikä suurparvia kerääntynyt kaupunkieihin?

Toinen merkittävä talvilintujen lukumääriin vaikuttava tekijä on havupuiden ja koivujen siementilanne, joka näkyy mm. urpiaisten, vihervarpusten ja käpylintujen määrissä. Luonnonvarakeskus ei ole julkistanut tuoreita siemensatoennusteita, mutta puiden siementilanne on ollut Etelä-Karjalassa silmämääräisesti arvioiden heikko.

Laskennassa saatiin kattava kuva yhdestä talvisen kaupunkilinnuston määrään keskeisesti vaikuttavasta seikasta, eli ruokintapaikkojen lukumääristä. Laskijat merkitsivät siivekkäiden lisäksi ylös myös havaitsemansa linturuokinnat ja ne kategorisoitiin vielä kahteen luokkaan: lintulauta (vaatimaton lintulauta tai talipallo/kauralyhde, 408 kpl) ja ruokintapaikka (monipuolista ruokaa tarjolla, 347 kpl).

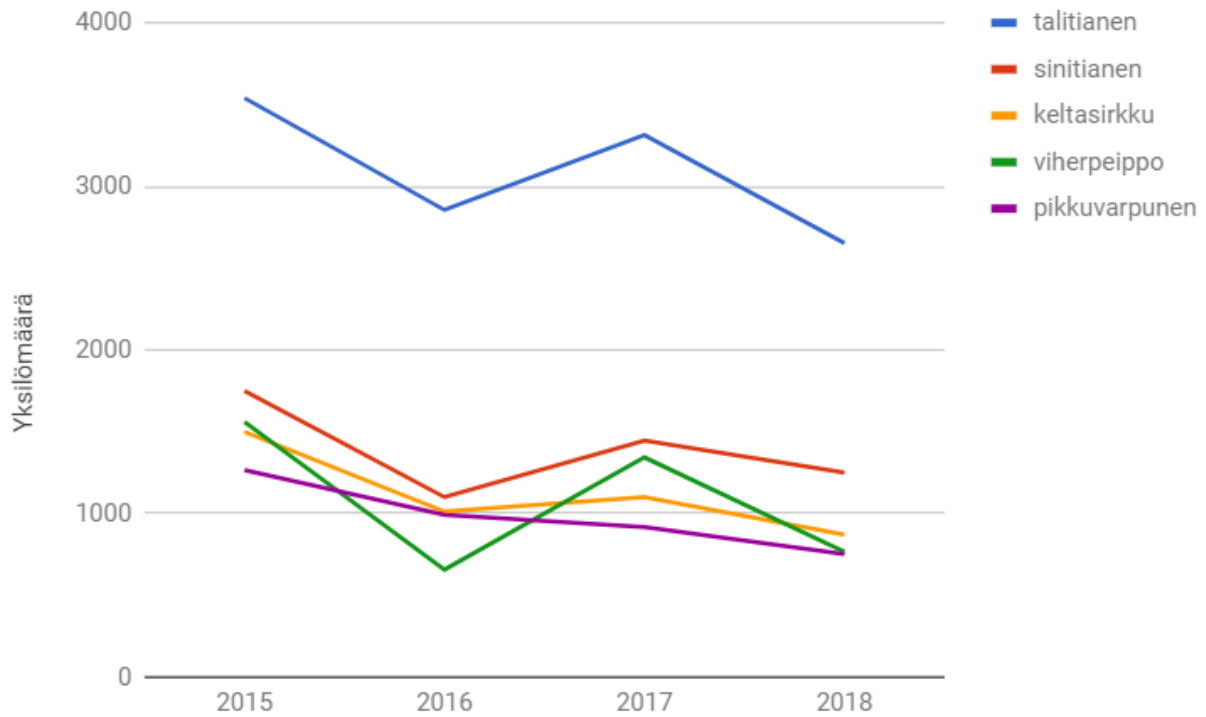

Kuva 2. Ruokintojen lukumäärän vaikutus lintujen yksilömääriin lohkoitasolla.

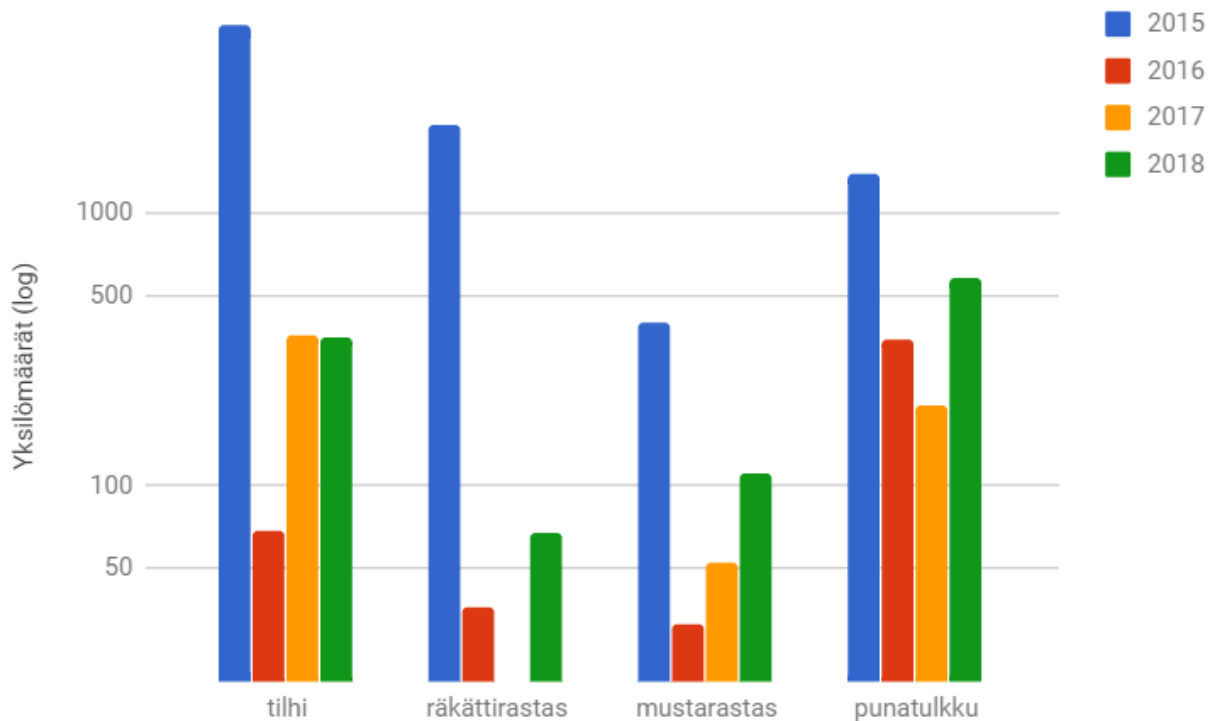
Kuten kuvasta 2 nähdään, on lohkoilla, joilla on enemmän ruokintoja myös enemmän lintuja. Lohkot ovat kuitenkin pinta-alaltaan erilaisia, joten ruokintoja/pinta-ala yksikkö voisi olla parempi lähtökohta tämän tyyppiselle tarkastelulle.

Laskijan subjektiiviseen silmään osuu melko selvä trendi: uusilla omakotitaloalueilla on kyllä hulppeita huviloita, mutta ruokintoja on harvassa. Puolestaan vanhemmilla omakotitaloalueilla on ruokintoja runsaammin ja lintujakin näkyy enemmän. Johtuvatko erot alueiden asukkaiden ikärakenteesta (vanhemmat ovat innokkaampia virittelemään lintulautoja siivekkäille)? Vai onko syynä uusien alueiden steriili ilme; vähäinen kasvillisuus ei tarjoa linnuille suojaa ja näin ne eivät hakeudu alueelle?

Annetaan lopuksi lukujen puhua karua kieltään. Laskentojen runsaimmat lajit olivat talitiainen (2 654 yksilöä), naakka (1 580), sinitäinen (1 249), keltasirkku (871) ja varis (793). Kuten kuvasta 3 voidaan havaita, on runsaimpien lajien lukumäärissä laskua niin viime talveen kuin vuoteen 2015 nähden. Onko tähän syynä huonoksi mainittu pesimäkesä 2017, jolloin kylmä ilma sotki monien varpuslintujen pesintöjä? Varislintujen osalta vastaavaa trendiä ei ole näkyvässä, mutta talvehtivien naakojen ja varisten laskeminen tulisi suorittaa yöpymisparvien yksilöitä summailemalla, koska laajasti liikkuvat parvet haahuilevat varmasti useammalla lohkoilla ja tulevat näkyvinä lintuina ehkä “yliedustetuiksi” tuloksissa.

Kuva 3. Runsaimpien varpuslintujen yksilömäärät Lappeenrannan taajamalintulaskennoissa vuosina 2015–2018.

Kuva 4. Pihlajan satoisuudesta erityisesti nauttivien lajien (tilhi, rastaat, punatulkku, taviokuurna) yksilömäärät Lappeenrannan taajamalaskennoissa 2015–2018. Huomaa, että asteikko on logaritminen.

Niin sanottujen marjalintujen osalta, joihin voidaan tilhien ja rastaiden lisäksi lukea pihlajan siemeniä himoitsevat punatulkku ja taviokuurna (joita havaittiin laskennassa kaksi yksilöä), talvi 2018 näytti pientä piristystä (kuva 4). Tosin vuoteen 2015 verrattuna määrissä jäätiin huomattavasti jälkeen.

Talven 2018 megalaji, urpiainen, joita alkutalvesta oli todella runsaasti maastossa, ei yltänyt laskenta-aikana suuriin yksilömääriin. Yhteensä havaittiin 272 urpoa, mikä on kuitenkin laskentojen uusi ennätys, mutta niukasti enemmän kuin vuonna 2015.

Varpunen on tunnetusti alhossa ja nyt jäätiin ensimmäisen kerran laskennan historiassa alle sadan yksilön (87). Esimerkiksi Sammonlahden pienestä, muutaman yksilön populaatiosta, ei saatu lainkaan havaintoja. Myös pikkuarpusia on ollut joka talvi edellistä vähemmän, nyt 752 yksilöä. Onko väheneminen seurausta lajin taantumisesta vai ovatko pikkuarpuiset parveilemassa maaseudulla puimattomien peltojen tarjoaman ravinnon varassa?

Närhiä laskettiin puolet aiempien vuosien määristä (40), mutta tiklejä oli mukavasti (43). Käpytikkoja (194) lukuun ottamatta, muita puuntakojia havaittiin vähän: harmaapäätikka (3), palokärki ja pikkutikka (2), valkoselkätikasta ei tietoakaan.

Peippoja jäi talvehtimaan runsaasti; 95 yksilöä ja järripeippojakin havaittiin muutamia (5). Harvalukuisemmista talvehtijoista laskijoiden kiikareihin osui mm. pähkinänakkeli (6), tundraurpiainen (5), nokkavarpunen (4), punarinta (2) ja vuorihemppo (2).

Saavatko laskennat tulevaisuudessa jatkoa vai onko syytä tyytyä notkeampien menetelmien (mm. pihabongaus) antamiin tuloksiin? Vielä kyettiin tiukalla puristuksella laskemaan kaikki lohkot kunnialla. Tästä erityiskiitos kuuluu ahkeralle laskijoiden värvääjälle Ari Salmiselle, joka myös jaksoi tallata kiikarit kaulassa Lappeenrannan katuja sitkeästi.